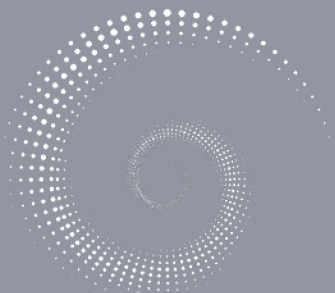

ΣΥΝΤΑΓΜΑ

Ερμηνεία κατ' άρθρο

Άρθρο 119

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

Ηλεκτρονική έκδοση

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

ΣΠ. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ, Ξ. ΚΟΝΤΙΑΔΗΣ, Γ. ΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Σεπτέμβριος 2023

ΣΥΝΤΑΓΜΑ
WATCH.GR

Άρθρο 119

Οι στρατιωτικοί ή δημόσιοι υπάλληλοι που βάσει νόμου αποκαθίστανται αυτοδικαίως στις δημόσιες θέσεις που κατείχαν, εφόσον ήδη απέκτησαν την ιδιότητα του βουλευτή, μπορούν μέσα σε οκταήμερη προθεσμία να επιλέξουν μεταξύ του βουλευτικού αξιώματος και της δημόσιας θέσης τους.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

ΕΙΔΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Μάνεσης Α./Τσάτσος Δ., *Όρια ασυμβίβαστου δημοσίων λειτουργημάτων και βουλευτικής ιδιότητας. Αποκατάσταση απότακτου αξιωματικού που έχει εκλεγεί βουλευτής* (Γνωμοδότηση), ΝοΒ 1983.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

I. Η ΔΙΑΤΑΞΗ	2
II. ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΔΙΑΤΑΞΗΣ	2
III. ΝΟΜΟΛΟΓΙΑΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ.....	2

I. Η ΔΙΑΤΑΞΗ

- 1 Με την (άκρως περιορισμένη) αναθεώρηση του 2019 του συνταγματικού κειμένου καταργήθηκε (άρθρο Μόνον του Ψηφίσματος της Θ΄ Αναθεωρητικής Βουλής, ΦΕΚ τ. Α΄ αριθμ. 187/28.11.2019) η παράγραφος 1 του άρθρου 119, δεδομένου ότι αυτή είχε απωλέσει πλέον το νόημά της¹. Έτσι, η (πρώην) παράγραφος 2 του άρθρου κατέστη μόνη διάταξή του. Το άρθρο 119 περιλαμβάνεται στο Τμήμα Γ΄ του συνταγματικού κειμένου (άρθρα 111-119), το οποίο φέρει τον τίτλο: «*Μεταβατικές διατάξεις*».

II. ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΔΙΑΤΑΞΗΣ

- 2 Με τη διάταξη παρέχεται στους στρατιωτικούς ή δημόσιους υπαλλήλους που με βάση νόμο αποκαταστάθηκαν αυτοδικαίως στις δημόσιες θέσεις που κατείχαν και είχαν ήδη αποκτήσει την ιδιότητα του βουλευτή, η δυνατότητα, για προφανείς λόγους επιεικειάς αλλά και για την πληρέστερη αποκατάσταση των προσώπων αυτών, να επιλέξουν μεταξύ του βουλευτικού αξιώματος και της δημόσιας θέσης τους. Πρόκειται επί της ουσίας για πρόβλεψη που αφορά την ολοκληρωμένη αποκατάσταση των προσώπων αυτών, οι οποίοι είχαν παυθεί κατά την περίοδο της δικτατορίας από τις θέσεις τους και επανήλθαν –δια νόμου– με την αποκατάσταση της Δημοκρατίας, κατά τρόπο ώστε να τους δοθεί η ευκαιρία να επιλέξουν εάν επιθυμούσαν την επιστροφή τους στην Υπηρεσία τους ή τη διατήρηση του βουλευτικού τους αξιώματος. Προβλέφθηκε δε βραχεία προθεσμία (οκτώ ημερών) προκειμένου τα πρόσωπα αυτά να χωρήσουν στην ανωτέρω επιλογή. Η διάταξη αφορούσε ασφαλώς εξ αρχής συγκεκριμένα και εκ των προτέρων γνωστά πρόσωπα, αφού, όπως προκύπτει από τη διατύπωση αυτής, αναφέρεται μόνον στους κατά τον χρόνον ενάρξεως της ισχύος του Συντάγματος 1975 βουλευτές.

III. ΝΟΜΟΛΟΓΙΑΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ

- 3 Με την ΑΕΔ 1/1983 κρίθηκε ότι από τις διατάξεις των άρθρων 55 παρ. 1, 56 παρ. 1 και 57 παρ. 3 Σ. και του ν.δ/τος 197/1974 «*συνάγεται ότι οι βάσει αυτών κρινόμενοι ως επανερχόμενοι αξιωματικοί, μετά προαγωγής ή άνευ τοιαύτης, επανέρχονται εις τον στρατόν*

¹ Η εν λόγω διάταξη όριζε: «*Με νόμο μπορεί να αρθεί το απαράδεκτο που ίσχυσε με οποιονδήποτε τρόπο ως προς την άσκηση αίτησης για ακύρωση πράξεων που εκδόθηκαν από τις 21 Απριλίου 1967 έως τις 23 Ιουλίου 1974, είτε είχε ασκηθεί τέτοια αίτηση είτε όχι αποκλείεται πάντως η αναδρομική χορήγηση αποδοκών σε όσους τυχόν δικαιωθούν με το ένδικο αυτό μέσο*». Για την υπόψη (καταργηθείσα) διάταξη βλ. ενδεικτικά ΣτΕ 3793/1990.

από της δημοσιεύσεως εις την Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, του περί της επανόδου των Προεδρικού Διατάγματος και ότι προ της δημοσιεύσεως του περί επανόδου τοιούτου διατάγματος δεν ανακτούν την ιδιότητα του αξιωματικού και συνεπώς μόνον από της δημοσιεύσεως του π.δ. δύναται να ασκήσουν καθήκοντα αξιωματικού εν ενεργεία καίτοι ο από της απομακρύνσεως των εκ του στρατού μέχρι της δημοσιεύσεως του π.δ. περί της επανόδου των χρόνος, κατά πλάσμα του νόμου λογίζεται ως χρόνος πραγματικής υπηρεσίας εις τον στρατόν δι' απάσας τας περιπτώσεις πλην του δικαϊώματος αναδρομικής λήψεως αποδοχών (άρθρ. 7 § 1 ν.δ. 197/1974), τουτέστιν καίτοι ο χρόνος ούτος λαμβάνεται ως συντάξιμος και υπολογίζεται δια την εις ανώτερον βαθμόν προαγωγήν κατά τας διατάξεις καθ' ας προάγονται οι εν ενεργεία συνάδελφοι των. Κατά συνέπειαν αποδοχή υπό του βουλευτού τέως αξιωματικού της κατά το ν.δ. 197/1974 επανόδου το εις την ενεργό υπηρεσίαν του Στρατού υπό την εν άρθρ. 57 § 3 του Συντάγματος έννοιαν, συνεπαγομένη έκπτωσιν αυτού εκ του Βουλευτικού αξιώματος, δύναται να χωρήση μόνον μετά την δημοσίευσιν εις την Εφημερίδα της Κυβερνήσεως του Προεδρικού Διατάγματος της αποκαταστάσεως του... Περαιτέρω απεδείχθη ότι ο καθ' ου την δια του ανωτέρω Προεδρικού Διατάγματος γενομένην επάνοδον αυτού εις την ενεργόν υπηρεσίαν του Στρατού ουδέποτε απεδέχθη, καθ' όσον ούτος το μεν εις ουδεμίαν προέβη ενέργειαν μετά την 17.5.1982 εξ ης να συνάγεται ότι απεδέχθη (σιωπηρώς) τον εν λόγω διορισμόν του, το δε ρητώς εδήλωσε δια της απο 24.5.1982 δηλώσεως του προς το Γ.Ε.Σ./1. ΕΤ, γενομένης κατά τον τύπον του ν.δ. 105/1969 "περί ατομικής ευθύνης του δηλούντος ή βεβαιούντος" ότι "μεταξύ του Αξιώματος του Βουλευτικού και της ιδιότητος του Αξιωματικού την οποίαν απέκτησε επανερχόμενος στο στράτευμα με τον βαθμόν του Συνταγματάρχου Π/Β με το απο 8.5.1982 π.δ. επιλέγω το Αξίωμα του Βουλευτού. Εν Αθήναις τη 24.5.1982". Το περιεχόμενον δε της δηλώσεως ταύτης έχει την έννοιαν ότι δεν αποδέχεται την επάνοδον του εις θέσιν αξιωματικού εν ενεργεία των Ενόπλων Δυνάμεων, των λοιπών διαλαμβανομένων εις την δήλωσιν αναφερομένων μόνον ιστορικώς. Εν συνεχεία της τοιαύτης δηλώσεως εξεδόθη το απο 12.7.1982 Προεδρικόν Διάταγμα δημοσιευθέν εις ΦΕΚ Γ φυλ. 229/21.7.1982 δια του οποίου ούτος τίθεται εν αποστρατεία διότι "με την απο 24.5.1982 υπεύθυνη δήλωσιν του δήλωσε ότι δεν επιθυμεί να επανέλθη στην ενεργό του Στρατού υπηρεσία". Κατ' ακολουθίαν μη αποδεχθέντος του καθ' ου, καθηκόντων και έργων αξιωματικού εν ενεργεία καθ' ον χρόνον ούτε διετέλει βουλευτής, δεν επήλθεν έκπτωσις αυτού από του βουλευτικού αξιώματος και δέον ν' απορριφθούν αι υπό κρίσιν αιτήσεις. Κατά την γνώμην όμως τεσσάρων (4) μελών του Δικαστηρίου ο καθ' ου η αίτησις βουλευτής απεδέχθη την ιδιότητα του εν ενεργεία αξιωματικού του στρατού ξηράς

καθ' ον χρόνον ήτο βουλευτής και, κατ' ακολουθίαν της τοιαύτης αποδοχής, εξέπεσεν αυτοδικαίως του βουλευτικού αξιώματος κατά την ρητήν περί τούτου διάταξιν του άρθρου 57 § 3 του Συντάγματος εν συνδυασμώ προς την τοιαύτην του άρθρου 56 § 1 αυτού. Και επί τη εκδοχή ότι ο καθ' ου το πρώτον έλαβε γνώσιν της τε αποκαταστάσεως του μετά της απονομής του βαθμού του ταγματάρχου, ως και των μετ' αυτήν γενομένων τακτικών, ως εν ενεργεία πλέον αξιωματικού, προαγωγών του εις τους ανωτέρους βαθμούς του αντισυνταγματάρχου και συνταγματάρχου, εκ του δημοσιευθέντος την 17.5.1982 σχετικού δ/τος και ότι, συνεπώς, έκτοτε μόνον τίθεται θέμα αποδοχής ή ου της ιδιότητος του αξιωματικού εν ενεργεία, η γενομένη δια της δηλώσεως της 24.5.1982 επιλογή, υπό το ανωτέρω εκτιθέμενον κείμενον αυτής, περιέχει σαφή και αναμφίβολον ομολογίαν του καθ' ου ότι ούτος απεδέχθη αφ' ης έλαβε γνώσιν (17.5.1982) την ιδιότητα του εν ενεργεία αξιωματικού. Διότι δια της δηλώσεως αυτής ο καθ' ου μόνον δεν αναφέρεται εις γενομένην ήδη αποποίησιν των πέραν του αποκαταστατικού βαθμού του ταγματάρχου προαγωγών και δη της τοιαύτης του βαθμού του συνταγματάρχου, γενομένης και ισχυούσης απο Απριλίου 1982, ου μόνον δεν αποποιείται έστω και δια της δηλώσεως αυτής (της 24.5.1982) τας περί ων πρόκειται προαγωγάς, αλλά, αντιθέτως, δηλοί, καθιστών απολύτως σαφές και αναμφίβολον ότι "απέκτησε" την ιδιότητα του εν ενεργεία αξιωματικού και δη με τον βαθμόν του συνταγματάρχου, αποδεχθείς προφανώς την τε ιδιότητα και τον βαθμόν, ένεκα δε της τοιαύτης αποδοχής κατέχων κατά τον χρόνον της δηλώσεως την τε ιδιότητα του βουλευτού και την του εν ενεργεία αξιωματικού προτιμά και επιλέγει δια το μέλλον την πρώτην. Εξ άλλου η τοιαύτη περί επιλογής δήλωσις δεν δύναται να υπαχθή εις την μεταβατικού χαρακτήρος διάταξιν του άρθρου 119 § 2 του Συντάγματος, διότι η διάταξις αύτη, εκτός του ότι αφορά μόνον τους κατά τον χρόνον ενάρξεως της ισχύος του Συντάγματος 1975 βουλευτάς, ως τούτο σαφώς προκύπτει εκ της φράσεως "εφ' όσον ήδη απέκτησαν την ιδιότητα του βουλευτού", προϋποθέτει αυτοδικαίως επερχομένην δυνάμει νόμου αποκατάστασιν στρατιωτικών ή πολιτικών δημοσίων υπαλλήλων, εις ας θέσεις εκέκτηντο, καλύπτουσα τους βουλευτάς της περιόδου εκείνης, οίτινες, δια τη λήψεως νομοθετικού μέτρου μη απαιτούντος ενέργειαν ιδιικήν των ή τοιαύτην της διοικήσεως, αποκτούν ενώ είναι ήδη βουλευταί ιδιότητα εμπίπτουσαν εις την § 3 του άρθρου 57 του Συντάγματος. Η αποκατάστασις όμως του καθ' ου, γενομένη κατά τας διατάξεις του ν.δ. 197/1974 και του ν. 322/1976, δεν είναι αυτοδικαία, κατά την έννοιαν της διατάξεως του άρθρου 119 § 2 του Συντάγματος, αφού προς επέλευσιν αυτής απητήθη αίτησις του ενδιαφερομένου, κρίσις οργάνου της διοικήσεως περί της συνδρομής των όρων του νόμου και έκδοσις σχετικής πράξεως, ουδέ είναι δυνατόν να εφαρμοσθή εν προκειμένω η

συνταγματική διάταξις αναλόγως, πολύ μάλλον καθ' όσον η κατά την γνώμην της παρούσης μειοψηφίας έκπτωσης του καθ' ου επέρχεται ουχί συνεπεία της κατά το ν.δ. 197/74 αποκατάστασεως του, αλλά, ως εξετέθη, συνεπεία της αποδοχής της ιδιότητος του εν ενεργεία αξιωματικού εις ους βαθμούς προήχθη μετά την αποκατάστασιν».